

Protestantse Kerk Kruispunt Schoolstraat 2

Het Kruispunt, de protestantse, neo-romaanse kerk aan de Schoolstraat, is gebouwd in 1923-24 op de gronden van de voormalige buitenplaats Welgelegen. De Voorschotense notaris Schoor kocht de buitenplaats in 1886 en overleed daar in 1912. Zijn weduwe verkocht Welgelegen. Het huis bleef staan tot de sloop in 1940. De tuin, die liep van de Schoolstraat, Wijngaardenlaan, Julianalaan tot het huidige Gemeentehuis werd begin 1913 verkaveld en geveild. Bollenkweker en gemeenteraadslid C. Eggink kocht enkele kavels voor de bouw van een nieuw kerkgebouw. De gereformeerde jongelingen konden namelijk niet meer met hun ouders mee naar het te klein geworden Zitmankerkje aan de Laan van Langenhorst. Om de jonge gereformeerde aanwas te kunnen behouden besloot Eggink tot de bouw van dit nieuwe en grotere kerkgebouw. Het Kruispunt kwam pal achter het huis Welgelegen te staan. Enkele leden van de gereformeerde familie Eggink hebben, naast het leveren van de bouwgrond, ook in financiële zin ruim bijgedragen aan de kosten van dit "project Eggink".

Architect is Herman Onvlee uit Baarn, die, verspreid door het hele land, een handvol kerkgebouwen ontwierp. De kerk bood onderdak aan de leden van de Gereformeerde Kerken in Nederland (in 2004 opgegaan in de Protestantse Kerk in Nederland). De architect gaf de kerk een kruisvormig grondplan, waarmee het herinneringen oproept aan een klassieke rooms-katholieke kerk. Jan Sloof vermeldt in zijn artikel in het Leids Jaarboekje van 1979 dat de verlichtingsornamenten afkomstig waren uit een Groningse bioscoop. En dat in een tijd dat bioscoopbezoek door de kerk gezien werd als duivels vermaak! Met de plaatsen op de galerij erbij telde de kerk iets meer dan 450 zitplaatsen. De kerk werd op zondag 16 mei 1924 in gebruik genomen.

In eerste instantie werd in de nieuwe kerk gebruik gemaakt van het orgel uit het Zitmankerkje. Maar in 1937 was men zover dat er een nieuw kerkorgel gebouwd kon worden door de firma Valckx en Van Kouteren uit Rotterdam. Dit orgel staat er nog steeds. Het geld werd goeddeels bijeengebracht door het doen van giften aan het verjaardagsfonds: op hun verjaardag stopten kerkleden een klein bedrag in een busje.

Een citaat uit het bestek van de firma: *De intonatie en egalisatie zullen perfect zijn met een zo groot mogelijk karaktersverschil der familieregisters. Geen der pijpen zullen met quinterende voorspraak klinken of onzuivere bijgeluiden hebben. De onderlinge sterkteverhouding zal precies afgewogen worden. Geen der stemmen zal domineren. Het volle werk zal een mooi, rond, mild en toch machtig geheel vormen. De trompet en basso hobo zullen mooi glanzend zijn, niet brutaal of overheersend.*

Het orgel is een zogenaamd pneumatisch orgel. Daarbij vindt de overbrenging van toets naar orgelpijp plaats door middel van een ingewikkeld geheel van balgjes en loden luchtpijpjes. Het bijzondere van deze overbrenging is dat daarmee een kleine vertraging wordt geïntroduceerd. Dat is in het begin altijd even wennen voor de organist!

In 1950 bleek de kerk te klein en werd de galerij vergroot. In 1974 kreeg de kerk het huidige aanzien doordat voor de hoofdingang, aan de zijde van het kerkplein, een portaal tegen de kerk werd aangebouwd, de 'Voorhof' geheten. Later, in 2005, werden de twee ramen aan weerszijden van de ingang van de Voorhof door kunstenaar Carel Bruens (die ook de glas-in-loodramen van de Dorpskerk ontwierp) voorzien van afbeeldingen, gespiegeld ten opzichte van elkaar. We zien een kruispunt van wegen van waaruit een duif opstijgt. Vermeldenswaard zijn de door de Leidse kunstenaar Piet de Boer in 1995 geschilderde kruiswegstaties. Ze bevinden zich in de kerkruijme, in de dwarsschepen, onder de ramen.

Het Kruispunt, één van de meest markantste plekken in Voorschoten zal in de komende jaren worden ontwikkeld. Momenteel worden er verkennende gesprekken gevoerd om te onderzoeken of het ontwikkelen van een multifunctioneel centrum, waar kunst/cultuur/entertainment, Leisure, wonen & werken bij elkaar komen, tot de mogelijkheden behoort (www.hetkruispuntvoorschoten.nl).

Met dank aan ds. Ledegang, voormalig predikant.

Versie: juni 2023

**Comité Open Monumentendag van de Vereniging tot behoud
van Oud-, Groen en Leefbaar Voorschoten**